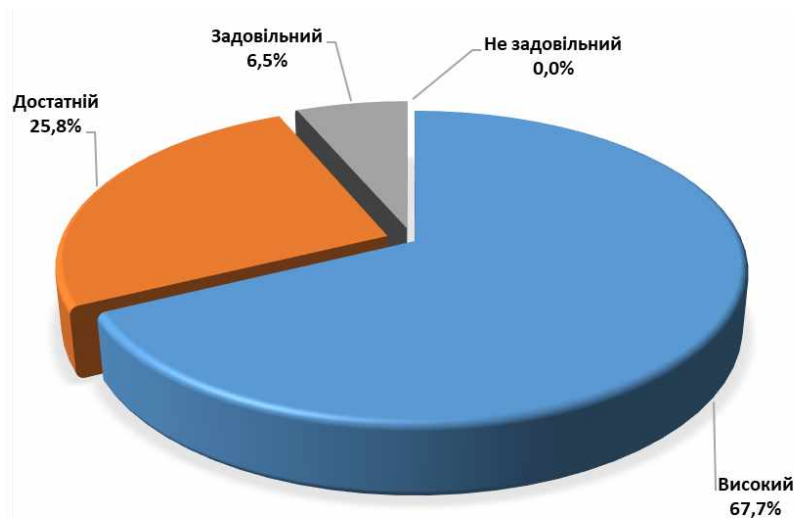

ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕНОГО ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ «ЕКОНОМІКА» ЩОДО РІВНЯ ЇХ ЗАДОВОЛЕНОСТІ ЯКІСТЮ ДАНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ТА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМАНСЬКОМУ НУС У 2023/2024 Н.Р.

З метою внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти кафедрою «Економіки» Уманським НУС було проведено опитування здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою 051 «Економіка». Основна мета даного опитування полягала у визначенні можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, відповідності форм, методів навчання і викладання вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Моніторинг задоволеності здобувачів наданням освітніх послуг проводився шляхом проведення анонімного online-анкетування. В опитуванні взяли участь 31 здобувач освіти, які навчаються за спеціальністю «Економіка».

На запитання «Як Ви оцінюєте рівень якості надання освітніх послуг Уманським НУС?» 67,7% респондентів зазначили, що високо, 25,8% - достатньо, 6,5% - задовільно (рис. 1).

Рис.1. Оцінка рівня якості надання освітніх послуг (у відсотках)

В Університеті і на кафедрі економіки докладається чимало зусиль, щоб освітнє середовище всебічно задовольняло потреби й інтереси здобувачів вищої освіти. Сприятливе освітнє середовище передбачає не лише створення матеріальних умов, матеріально-технічне забезпечення функціонування освітніх програм, а й формування цінностей академічної спільноти, впровадження кращих практик соціальних взаємодій не тільки здобувачів вищої освіти, а й усіх учасників освітнього процесу .

Слід зазначити, що на запитання «Чи задовольняє освітнє середовище в Уманському НУС Ваші потреби та інтереси?» 28 учасників опитування (90,3%) відповіли ствердно, 3 здобувачів (9,7%) частково задоволені (рис. 2). Відповідно

74,2% респондентів стверджують, що їм постійно надається організаційна, інформаційна та консультативна підтримка на кафедрі, а 25,8% опитаних здобувачів отримує відповідну підтримку за запитом про допомогу (рис. 2).

Рис.2. Оцінка задоволеності освітнім середовищем щодо потреб, інтересів та підтримки здобувачів (у відсотках)

На питання анкети «Які проблеми, на Вашу думку, найбільшою мірою ускладнюють навчання за обраною спеціальністю?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь з наступного переліку (кількість виборів не обмежувалася).

Узагальнені результати відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Які проблеми найбільшою мірою ускладнюють навчання, на думку опитаних здобувачів

Перелік проблем	Кількість здобувачів	Відсоток
Особиста неорганізованість	21	67,7
Необхідність поєднання роботи і навчання	13	41,9
Недостатня вмотивованість до навчання	6	19,4
Недостатня практична підготовка	4	12,9
Низький рівень організації самостійної роботи	1	3,2
Надмірний обсяг навчального навантаження	0	0,0
Недостатнє забезпечення навчально-методичною літературою	0	0,0
Спосіб подання інформації викладачами	0	0,0
Відсутність такту педагогічної майстерності при викладанні окремих дисциплін	0	0,0

Найбільш актуальними є проблеми перших позицій: особиста неорганізованість (обрали 67,7% опитаних), необхідність поєднувати навчання і

роботу (41,9%), недостатню вмотивованість до навчання (19,4%). Загалом такі проблеми мають здобувачі, які поєднують навчання і роботу.

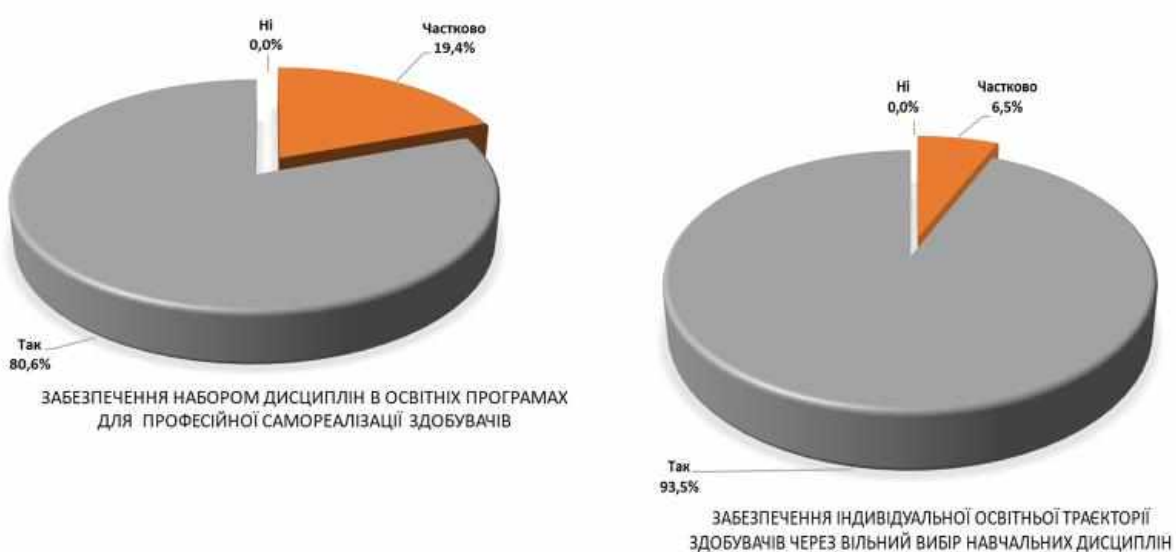
На наступне питання анкети «Чи своєчасно Вам надається доступна та зрозуміла інформація щодо цілей, змісту, програмних результатів навчання та поточного оцінювання в межах окремих дисциплін?» 71,0% респондентів стверджують, що викладач пояснює все на першому ж занятті, інші ж отримують її з інтернет ресурсів та через месенджери. (рис.3).

Рис. 3. Інформованість здобувачів освіти про цілі, зміст та завдання освітньої програми, порядок і критерії оцінювання (у відсотках)

На запитання «Чи забезпечить зміст освітньої програми та її структура (набір обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін) Вашу майбутню успішну діяльність за спеціальністю?» ствердно відповіли 80,6% опитаних здобувачів, 19,4% бачать часткову забезпеченість (рис.4).

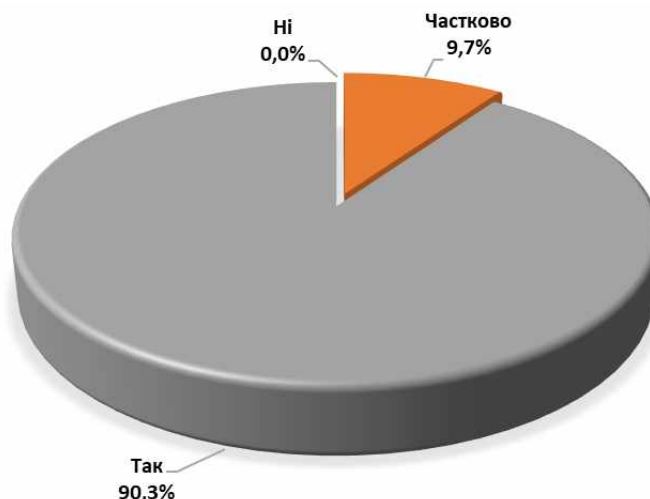
Можливістю формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через вільний вибір навчальних дисциплін повністю задоволені 93,5% респондентів та 6,5% - частково (рис.4).

Рис. 4. Забезпечення набором обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін у освітніх програмах, зокрема через вільний вибір (у відсотках)

Блок запитань щодо якості освітнього процесу дає змогу визначити рівень студентського задоволення якістю викладання дисциплін та системи оцінювання.

Здобувачі вищої освіти під час анкетування засвідчили, що цілком задоволені формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю (90,3%) або частково задоволені – 9,7% (рис. 5).

Рис.5. Задоволеність формами і методами навчання та викладання дисциплін за обраною спеціальністю (у відсотках)

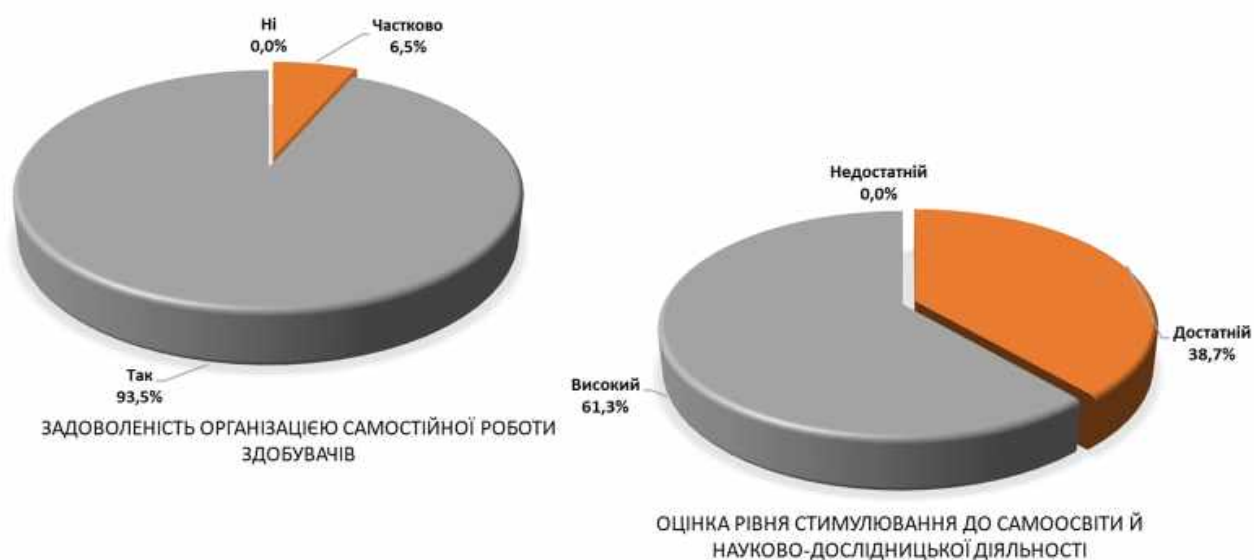
У виборі інтерактивних методів навчання і форм проведення занять при вивченні дисциплін найбільшу перевагу здобувачі надають презентаціям (графіки, таблиці) (61,3%), навчальним відео (51,6%), дискусіям та роботам в групах (по 48,4%). У ранжуванні методів і форм організації занять саме ці були обрані більшістю здобувачів (рис. 6).

Рис.6. Рейтинг інтерактивних методів навчання і форм проведення занять серед здобувачів (у відсотках)

Позитивним моментом є те, що 93,5% здобувачів задоволені організацією самостійної роботи на кафедрі економіки Уманського НУС (викладачем визначені вимоги, надані рекомендації щодо виконання домашніх завдань, визначена необхідна література та зазначені джерела її отримання), 6,5% здобувачів задоволені частково (рис. 7).

Освітня програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 051 «Економіка» також спрямована на стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності. Саме стимулювання до науково-дослідницької діяльності лежить в основі студентоцентричного підходу до навчання та сприяє розвитку самостійності, креативного та критичного мислення студента, здатності виявляти ініціативу. Більша половина (61,3%) опитуваних оцінила високо стимулювання до самоосвіти та науково-дослідницької діяльності, інша ж частина вважає, що таке стимулювання лише часткове (рис. 7).

Рис.7. Задоволеність організацією самостійної роботи та науково-дослідницької діяльності (у відсотках)

Результати анкетування здобувачів вищої освіти підтвердили, що практично усім надається доступна та зрозуміла інформація щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання з навчальних дисциплін. Це надається викладачами переважно на першому занятті в усній формі (74,2% респондентів засвідчили це) або інформує, де є ця інформація на сайті університету (25,8%) (рис. 8).

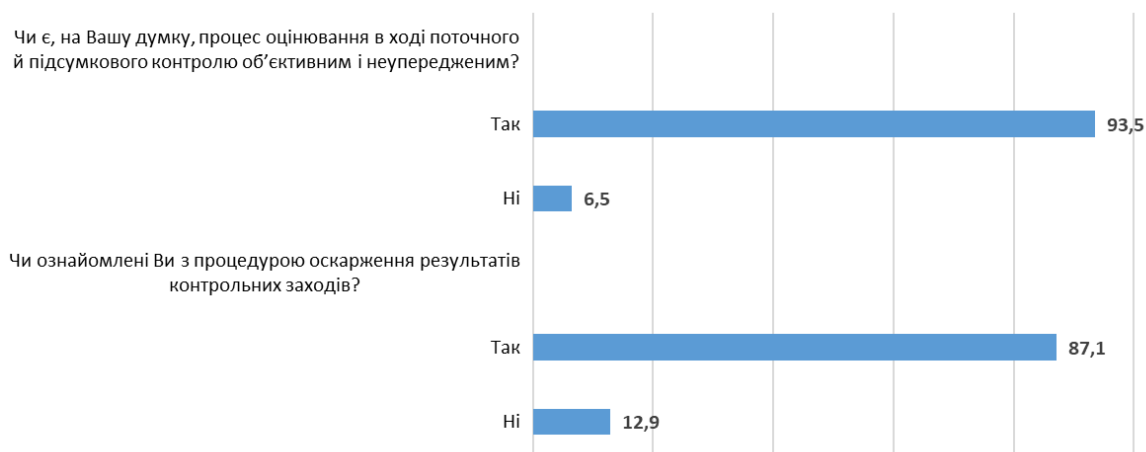

Рис.8. Інформованість здобувачів освіти щодо форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання (у відсотках)

Процедури забезпечення якості оцінювання передбачають ознайомлення студентів заздалегідь з існуючими методами оцінювання, критеріями виставлення оцінок, які оприлюднені і знаходяться у відкритому доступі (зокрема на веб-сайті університету). Відповідно, переважна більшість здобувачів цілком згодні з тим, що існуючі процедури проведення контрольних заходів запобігають конфлікту між студентом і викладачем щодо об'єктивності оцінювання.

Як свідчать результати опитування, більшість здобувачів (93,5%) задоволені процесом оцінювання в ході поточного й підсумкового контролю, який є об'єктивним і неупередженим. Також 87,1 % здобувачів обізнані з процедурою оскарження оцінювання у разі потреби.

Узагальнені відповіді по питаннях оцінювання і оскарження його результатів представлені на рис.9.

Рис.9. Об'єктивність та неупередженість поточного та підсумкового контролю і оскарження його в разі потреби (у відсотках)

Респондентам також було запропоновано визначити результати залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу, насамперед, до аудиторних занять. Отримані за результатами анкетування дані дають змогу стверджувати, що 96,8% задоволені і бажають

переймати досвід професіоналів-практиків безпосередньо в навчальному процесі.

Університет і кафедра економіки приділяє велику увагу якості навчальних ресурсів та відповідає за забезпечення ефективної та безперебійної роботи комп'ютерної та мережевої інфраструктури, інформаційних сервісів та їх розвиток до вимог користувачів. Наступний блок запитань дозволив детальніше проаналізувати рівень задоволеності здобувачів ресурсним забезпеченням освітньої програми. Узагальнені відповіді представлені у табл. 2

Таблиця 2

Моніторинг дослідження наявності та доступності ресурсного забезпечення Уманського НУС

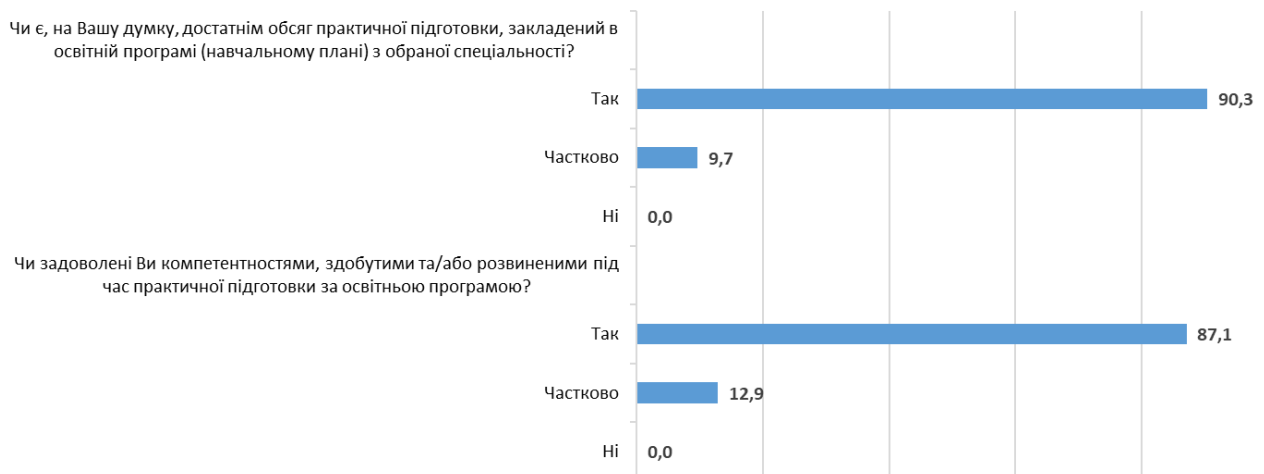
Критерії якості ресурсного забезпечення	Кількість здобувачів	Відсоток
<i>Чи використовуються сучасні засоби навчання в Уманському НУС (спеціалізовані аудиторії, комп'ютерні класи, тренажери, мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки тощо)?</i>		
так	23	74,2
частково	7	22,6
ні	1	3,2
<i>Чи задоволені Ви рівнем інформаційної підтримки (зручне та ефективне інформування стосовно різних аспектів навчання, вільний та безоплатний доступ до електронних інформаційних ресурсів)?</i>		
так	27	87,1
частково	4	12,9
ні	0	0,0
<i>Чи задовольняють Вас технології дистанційного навчання, які використовуються в Уманському НУС?</i>		
так	29	93,5
частково	2	6,5
ні	0	0,0
<i>Чи задоволені Ви якістю підручників, методичних посібників, лекційних матеріалів, які пропонуються Вам для опанування навчальних дисциплін?</i>		
так	26	83,9
частково	5	16,1
ні	0	0,0

На основі результатів опитування можна зробити висновок, що забезпеченість технічними, навчально-методичними та інформаційними ресурсами була достатньо високою, відповідала їх очікуванням та сприяла професійному зростанню.

Освітня програма 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої

освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

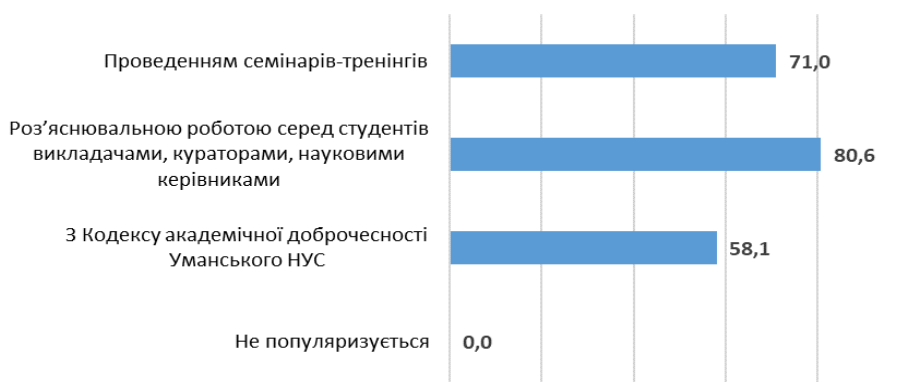
Опитування здобувачів щодо практикозорієнтованості навчання показує, що 90,3% задоволені обсягом практики, 9,7% опитуваних задоволені частково та 3,7% вважають, що практики зі спеціальності замало (рис. 10). Відповідний і відсоток задоволеності здобувачами тих компетентностей, які вони здобули та/або розвинули під час практичної підготовки (рис. 10).

Рис.10. Задоволеність обсягом практичної підготовки та компетентностями, здобутими та/або розвиненими під час практичної підготовки (у відсотках)

Університет і кафедра економіки зокрема популяризує академічну доброчесність та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Відповідно на питання «Чи ознайомлені Ви з нормативними документами, які регулюють політику дотримання академічної доброчесності в університеті?» 96,8% опитуваних ознайомлені, 3,2% - частково.

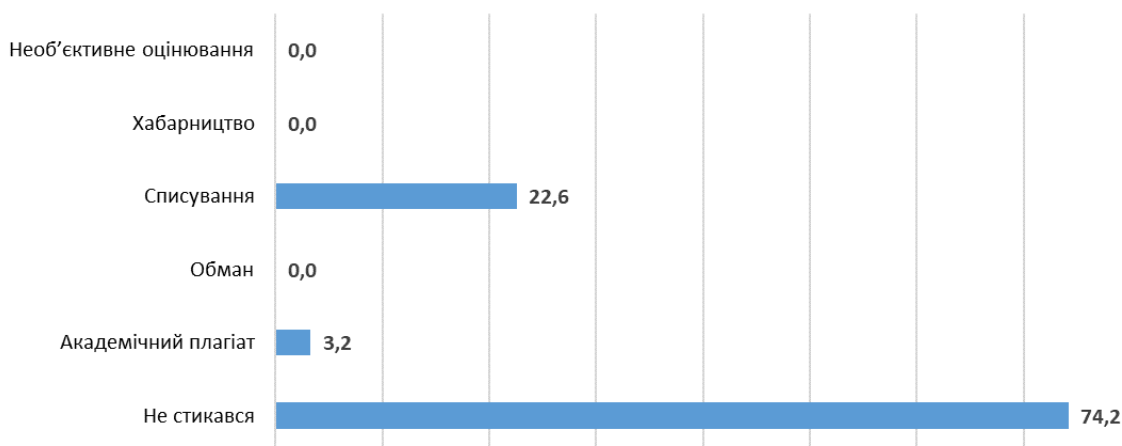
На питання «Яким чином популяризується академічна доброчесність в Уманському НУС?» здобувачам пропонувалось обрати відповідь з наступного переліку (кількість виборів не обмежувалася). Узагальнені результати відображені на рис.11.

Рис.11. Популяризація академічної доброчесності в Уманському НУС (у відсотках)

Опитування стосовно питань доброчесності стосувалося також питань плагіату та хабарництва (рис.12). На основі результатів опитування можна зробити висновок, що, на думку респондентів, спостерігається тенденція покращення ситуації стосовно проявів академічної недоброчесності порівняно з минулими роками. 74,2% студентів із загальної кількості опитаних стверджують, що не стикалися з проявами недоброчесності.

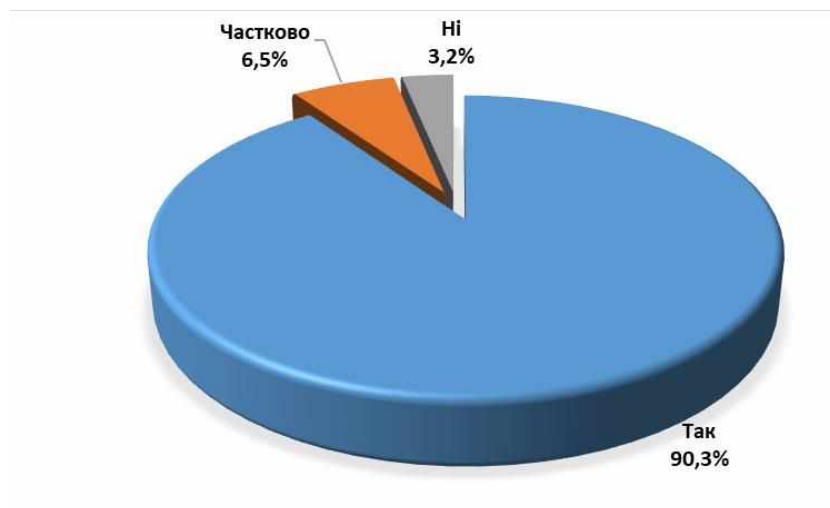
Рис. 12. З якими проявами академічної недоброчесності Ви стикалися в університеті? (у відсотках)

Підсумовуючи варіанти відповіді на запитання «Які з перерахованих заходів застосовуються в університеті до здобувачів вищої освіти у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності в їх роботах?» (кількість виборів не обмежувалася), можна зробити висновок, що здобувачі вищої освіти загалом ознайомлені з заходами та технологічними рішеннями, які використовують в університеті для протидії порушенням академічної доброчесності. Здобувачам було запропоновано визначити з перерахованих варіантів, які заходи щодо здобувачів застосовуються у разі виявлення і доведення академічної недоброчесності (рис. 13).

Рис. 13. Заходи, які застосовуються в університеті до здобувачів у випадку виявлення ознак академічної недоброчесності (у відсотках)

У ході анкетування здобувачі вищої освіти з'ясувалося чи є безпечним для їхнього життя і здоров'я освітнє середовище Уманського НУС та кафедри економіки. Результати проведеного анкетування здобувачів вищої освіти засвідчили позитивну оцінку стану забезпечення охорони праці та безпеки життєдіяльності в університеті. 90,3 % здобувачів стверджують, що освітнє середовище в Уманському НУС є цілком безпечне для їхнього життя і здоров'я (рис. 14).

Рис. 14. Безпечність освітнього середовища Уманського НУС для життя і здоров'я здобувачів (у відсотках)

Також, по результатам анкетування щодо безпечності освітнього середовища для життя і здоров'я студентів можна зробити висновок, що відповідні послуги надаються університетом на високому рівні і задовольняють більшість студентів в їх потребах і інтересах (рис.15).

Рис. 15. Забезпечення університетом безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я (у відсотках)

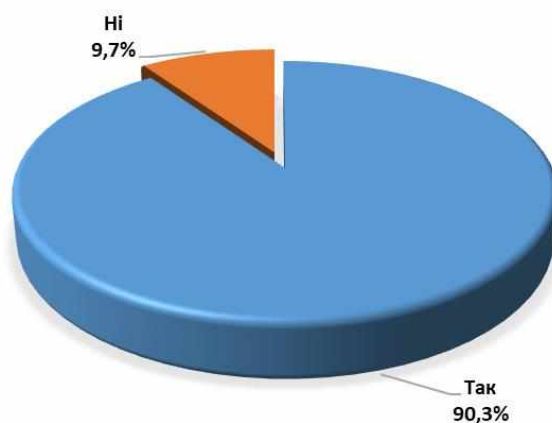
При проведенні анкетування також досліджувалась наявність соціальної підтримки, яка надається студентам під час навчального процесу, якщо у них виникають певні труднощі. Останнє анкетування показало, що здобувачі вищої

освіти у своїй більшості задоволені можливостями, які надає їм освітнє середовище Уманського НУС. За результатами опитування перші три позиції займають: забезпечення потреб для осіб з особливими освітніми потребами – 61,3%, наявність соціальної стипендії – 48,4% та наявність скриньки довіри – 45,2% та (рис. 16).

Рис. 16. Напрями надання соціальної підтримки (у відсотках)

Узагальнюючи надані відповіді на запитання щодо академічної мобільності «Чи ознайомлені Ви з програмами міжнародної академічної мобільності (проходження міжнародних практик, навчання за програмами/грантами за кордоном тощо)?» 90,3% здобувачів знають про таку можливість, 9,7% - або не знають, або не зацікавлені (рис. 17).

Рис. 17. Можливості міжнародної академічної мобільності (у відсотках)

Згідно опитування, 96,8% здобувачів задоволені рівнем організації студентського самоврядування в Уманському НУС, 3,2% - задоволені частково. Відповідно багато студентів приймають активну участь у заходах, які проводяться студентським самоврядуванням (рис. 18).

Рис. 18. Участь здобувачів у заходах, що проводяться Радою студентського самоврядування? (у відсотках)

Варто пам'ятати той факт, що задоволеність студентів якістю освітнього процесу в цілому та якістю освітніх програм, зокрема, є основним із основних факторів.

На питання «Що, на Вашу думку, слід удосконалити в освітній програмі для Вашої спеціальності?» 15 студентів (67,7%) із загальної кількості опитуваних відповіли, що нічого не слід змінювати і їх все влаштовує. Інша частина студентів мала пропозиції і зауваження:

- Продумані програми практики.
- Більше запрошувати професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до освітнього процесу.
- На мою думку, програмне забезпечення потребує удосконалення.
- Запровадити програму обміну студентами з закордонними ЗВО.
- Бажано збільшити кількість інтерактивних завдань на практичних заняттях.
- Додати роботу в групах та побільше цікавих проєктів.
- Майстер класів від підприємств.
- Можливості для обміну та стажування за кордоном, що дозволить студентам зрозуміти глобальні економічні тенденції.
- Збільшення кількості практичних занять на підприємстві.
- Добре було б додати більше часу на вивчення іноземної мови, можливо, й не однієї.

На думку студентів, факторами, які удосконалюють навчання по освітній програмі 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є практикозорієнтованість, міжнародна мобільність, більш широке застосування інтерактивних методів навчання і форм проведення занять та подальша комп'ютеризація навчального процесу. Ці фактори є забезпеченням якісної студентоорієнтованої підготовки, яка в майбутньому дозволить випускникам працевлаштуватись. Результати цього анкетування дозволяють керівництву університету та кафедри економіки більш раціонально підійти до питань удосконалення освітнього процесу.

Загальні висновки та рекомендації

За результатами опитування з'ясовано, що в Уманському НУС та на кафедрі економіки забезпечено належний рівень освітньої, організаційної, інформаційної, соціальної та консультативної підтримки здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОПП «Економіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Для удосконалення та підвищення рівня освітніх послуг, що надаються здобувачам, доцільно застосувати наступні заходи:

1. Врахувати результати опитування при формуванні та модернізації освітньої програми.

2. Гаранту освітньої програми, кураторам академічних груп забезпечити обов'язкове проведення зустрічей зі студентами для ознайомлення зі змістом освітніх програм, каталогом вибіркових дисциплін, системою оцінювання в університеті, зокрема – про право студентів на зміну оцінки шляхом її оскарження та принципами доброчесності відповідно до основних положень в освітньому процесі.

3. Науково-педагогічним працівникам удосконалювати методи стимулювання/мотивації здобувачів до навчальної та науково-дослідної діяльності з застосуванням сучасних підходів до навчання, в тому числі з використанням дистанційних технологій.

4. Продовжити практику залучення роботодавців, професіоналів-практиків успішних підприємців, громадських діячів до реалізації освітнього процесу, зокрема, для передачі досвіду та мотивації студентів.

5. Посилити практичну підготовку студентів, розширювати перелік баз практики шляхом укладання договорів з підприємствами, установами та організаціями, поглиблювати прикладну спрямованість навчальних дисциплін.

6. Залучати студентів до програм внутрішньої та міжнародної академічної мобільності для розширення можливостей проходження студентами навчання за кордоном у межах проектів міжвузівської співпраці.

7. Сприяти працевлаштуванню випускників, допомагати у плануванні й розвитку професійної кар'єри.

8. Продовжити практику щорічного опитування студентів щодо задоволеності освітньою програмою та якістю освітніх послуг. Відстежувати позитивну динаміку та виявляти слабкі чи проблемні зони з метою вжиття своєчасних заходів.

9. Забезпечити подальшу популяризацію принципів академічної доброчесності серед здобувачів освіти, всіляко сприяти їх дотриманню та формуванню культури академічної доброчесності.

10. Сприяти залученню студентів у творчі, наукові та спортивні об'єднання, до інноваційних міжнародних проектів у сфері освіти, науки, культури тощо.

11. Надавати інформаційну допомогу з усього спектру питань життя університетської молоді в суспільстві (здоров'я, освіта, праця, кар'єра, суспільне й особисте життя, сім'я, житло, дозвілля, спорт тощо).